

Een meervoudige benadering van talen en culturen in het onderwijs

Op 25 juni 2014 werd het symposium *Pluralistic Approaches to Languages and Cultures: Een meervoudige benadering van talen en culturen in het onderwijs* gehouden, georganiseerd door het lectoraat Taaldidactiek en Onderwijs van de Hogeschool Inholland in samenwerking met het European Centre of Modern Languages (ECML) van de Raad van Europa.

Nederland is een meertalig land met vele talen en culturen. Leerlingen moeten veel talen leren. Niet alleen vreemde talen zoals Engels, maar ook vaktaal en schooltaal. Tegelijkertijd spreken ze thuis een andere taal of een dialect. Interessant is te zien dat op scholen alle talen gescheiden van elkaar geleerd en onderwezen worden alsof er geen enkele samenhang tussen zou bestaan.

Dit congres wilde met de sprekers vanuit het project *Framework of Reference for Pluralistic Approaches to Languages and Cultures* (FREPA) van het ECML duidelijk maken dat er andere, efficiëntere en

misschien ook wel leukere mogelijkheden zijn om de leerlingen al deze verschillende talen bij te brengen. De talen kunnen met elkaar vergeleken en zo in samenhang met elkaar gebracht worden; het gehele talige referentiekader waarover leerlingen beschikken kan benut worden. Dat laatste is eigenlijk heel vanzelfsprekend als je even op een afstand kijkt naar wat je zelf doet als je ineens voor het blok gezet wordt, bijvoorbeeld in een land waarvan je taal niet of nauwelijks spreekt. Dan trek je ook alles uit de kast om te communiceren, bijvoorbeeld gebaren- of lichaamstaal, maar je legt ook snel links naar woorden die je al kent.

Aan het begin van de eerste workshop werden we uitgedaagd al onze talenkennis in te zetten. We kregen 'Eng Mausgeschichte' in vijf talen voorgelegd en moesten in tweetallen dit verhaaltje reconstrueren met behulp van onze talenkennis (zie kader). Meteen waren

ENG MAUSGESCHICHT (LU)

Ä Muus spaziert mit ihrem Chlyne dūr ds Huus. (SW-DE)

Od jednom oni čuju mašku. (SC)

Yavru fara çok korktu. (TR)

A mamãdiz ao rintinho: (PT)

'Hab nid Angscht u los.' (SW-DE)

I pred svojim začuđenim mališanom, ona počinj da laje: 'Ham, ham, ham.' (AL)

Elo huet de Kaz Angscht a leeft séeier fort. (SW-DE)

A mamã diz então ao seu filinho: (PT)

'Vidiš kako je potrežno biti dvojezičan!' (SC)

LU = Luxemburgs

TR = Turks

SW-DE = Schwytzerdütsch

PT = Portugees

SC = Servokroatisch

AL = Albanees

V.l.n.r. Rick de Graaff, Michel Candelier en Anna Schröder-Sura. Foto: Irene van Adrighem

alle workshopdeelnemers zeer geanimeerd met deze opdracht bezig. Als germanist werkte ik samen met iemand die meer kennis van Romaanse en Slavische talen had en zo kwamen we snel tot de oplossing. Ik ervoer hoe leuk ik het vond om het Zwitserduits dat ik in de loop van de tijd tijdens mijn vakanties in Zwitserland had geleerd nu eens in een studiecontext kon gebruiken.

In de tweede workshop werd onder meer ingegaan op geïntegreerde taaldidactiek waarbij de leerlingen gestimuleerd worden om verbanden tussen talen te leggen en om te profiteren van de synergie tussen talen die op school worden aangeboden. Zo is er bijvoorbeeld leerlingmateriaal ontworpen om met behulp van het Engels Duits te leren. Doelgroep zijn dan leerlingen die eerst Engels en daarna Duits leren (Kursisa & Neuner, 2006).

In de slotdiscussie vroeg Rick de

Graaff de symposiumdeelnemers wat zij meenamen naar hun lespraktijk en waar ze hun twijfels bij hebben. Enkele bedenkingen wil ik hier noemen, omdat ze duidelijk maken wat er bij een dergelijke geïntegreerde taaldidactiek voor obstakels leven bij leraren.

1. Men heeft bedenkingen bij de transfer van betekenissen, omdat deze niet altijd opgaat. Zo kunnen interferentiefouten ontstaan.

2. Hoe kun je bijvoorbeeld Turks of Berbers integreren in je lessen als je deze talen niet kent?

3. Deze aanpak staat haaks op de taalpolitiek met zijn nadruk op het Nederlands leren en het verbod op het spreken van andere talen dan het Nederlands behalve in de lokalen waar een vreemde taal geleerd wordt.

Wat betreft de onder (1) genoemde bedenking is het misschien goed te weten dat er meer positieve dan negatieve

transfer is. Van belang blijft dat leerlingen moeten weten dat ook negatieve transfer mogelijk is en leren daarmee om te gaan. Bij (2) kun je leerlingen als experts gebruiken. Vaak vinden ze dat heel leuk, maar dan moet de leraar dat wel kunnen hanteren.

Al met al was het een interessant symposium, waarvan het gedachtegoed helaas vaak nog ver afstaat van de praktijk.

Irene van Adrighem

Meer over deze aanpak vindt u op <<http://carap.ecml.at/>>. Voor 'Content Based Teaching' in combinatie met 'Plurilingual/cultural awareness' zie <<http://conbat.ecml.at/>>. Hier vindt u ook voorbeelden.

LITERATUUR

Kursisa, A., & Neuner, G. (2006). *Deutsch ist easy! Deutsch nach Englisch für den Anfangsunterricht. Deutsch als Fremdsprache. Lehrerhandreichungen und Kopierunterlagen mit Audio-CD*. München: Hueber.